

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 12/2025-19

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) a sudcov Petra Molnára a Petra Straku v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **Sangre azul s. r. o.**, Dvořákovo nábrežie 4, Bratislava, IČO 47 593 474, zastúpenej WERNER & Co. s.r.o., Žltá 2/F, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B5-29Cb/56/2016 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava III v konaní vedenom pod sp. zn. B5-29Cb/56/2016 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a jej právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Mestskému súdu Bratislava III **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. B5-29Cb/56/2016 konať bez zbytočných prietahov.
3. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **3 600 eur**, ktoré jej **j e p o v i n n ý** zaplatiť Mestský súd Bratislava III do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Mestský súd Bratislava III **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **856,76 eur** a zaplatiť ich jej právnomu zástupcovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
5. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 12. decembra 2024 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Sťažovateľka žiada,

aby ústavný súd prikázal mestskému súdu konať v napadnutom konaní bez zbytočných prietáhov, a tiež žiada priznanie finančného zadosťučinenia vo výške 10 000 eur a náhrady trov konania.

2. Uznesením č. k. II. ÚS 12/2025-11 z 15. januára 2025 ústavný súd prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z obsahu ústavnej sťažnosti a chronológie procesných úkonov vykonaných v napadnutom konaní vyplýva, že sťažovateľka vystupuje v procesnom postavení žalovanej v konaní pôvodne vedenom na Okresnom súde Bratislava V pod sp. zn. 29Cb/56/2016, ktoré začalo podaním žaloby žalobcu

26. februára 2016 o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 44 802,43 eur s príslušenstvom. Dňa 28. apríla 2016 súd vydal vo veci platobný rozkaz, proti ktorému podala sťažovateľka 16. mája 2016 odpor. Žalobca sa vyjadril k odporu 20. septembra 2016. Dňa 8. novembra 2016 sťažovateľka doručila návrh na prerušenie konania, ku ktorému sa žalobca vyjadril 8. februára 2017. Súd nariadil na 9. november 2017 pojednávanie, ktoré bolo odročené na žiadosť sťažovateľky pre práceneschopnosť jej právneho zástupcu. Súd následne nariadil pojednávanie na 22. február 2018, ktoré bolo odročené na žiadosť žalobcu z dôvodu práceneschopnosti jeho právneho zástupcu. Následne bolo nariadené pojednávanie na 23. máj 2018, ktoré bolo odročené na účel vykonania procesných úkonov v súvislosti s návrhom žalobcu na zmenu žaloby podaným 7. mája 2018. Dňa 13. júla 2018 súd pripustil zmenu žaloby. Dňa 24. augusta 2018 súd vyzval žalovaného na vyjadrenie k zmenenej žalobe, ku ktorej sa sťažovateľka 12. októbra 2018 vyjadrila, a následne na základe výzvy súdu z 12. apríla 2019 zaslal svoje vyjadrenie 20. mája 2019 aj žalobca a 9. septembra 2019 opätovne aj sťažovateľka. Dňa 7. októbra 2021 bola vec prerozdelená novému zákonnému sudcovi, ktorý 10. decembra 2024 nariadil pojednávanie na 18. február 2025, ktoré bolo odročené na 8. apríl 2025.

II.

Argumentácia sťažovateľky a vyjadrenie mestského súdu

4. Proti postupu mestského súdu v napadnutom konaní podala sťažovateľka túto ústavnú sťažnosť, ktorej podstatou je tvrdenie, že došlo k flagrantnému porušeniu jej základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní, ktorého nečinnosť je príčinou vzniku zbytočných prietáhov. V konkrétnostiach uviedla:

a) Napriek tomu, že napadnuté konanie trvá už viac ako 8 rokov, do dňa podania tejto ústavnej sťažnosti sa vo veci neuskutočnilo ani len prvé súdne pojednávanie a mestský súd je vo veci dlhodobo nečinný. Súdne konanie vedené na Okresnom súde Trnava pod sp. zn. 36Cb/476/2015, v ktorom strany sporu vystupujú v opačnom procesnom postavení, je pritom prerušené práve do právoplatnosti rozhodnutia v napadnutom konaní. Prietahy v napadnutom konaní teda majú vplyv aj na pokračovanie iného súdneho sporu.

b) V napadnutom konaní dochádza k zbytočným prietahom, hoci vec nie je právne ani fakticky zložitá v takej miere, aby ju nebolo možné v priebehu 8 rokov od podania žaloby právoplatne rozhodnúť. Sťažovateľka svojím správaním pritom k doterajšej dĺžke konania neprispela. Mestský

súd však v napadnutom konaní nepostupuje plynulo a bez uvedenia akéhokoľvek relevantného dôvodu nenariadil termín prvého pojednávania vo veci, čím prispieva k neprimeranej dĺžke konania. c) V zmysle konštantnej judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) podanie sťažnosti predsedovi súdu na prietahy v konaní nie je podmienkou podania ústavnej sťažnosti.

5. Mestský súd k ústavnej sťažnosti uviedol, že dĺžka napadnutého konania bola v značnej miere ovplyvnená aj správaním sporových strán, keď v konaní došlo dvakrát k zmareniu nariadeného pojednávania z dôvodov na ich strane. Ak by sporové strany konali hospodárne a práceneschopní advokáti by si zabezpečili substitúciu, mohlo dôjsť k meritórnemu rozhodnutiu veci už do dvoch rokov od začiatku konania, a to ešte pred právnym „skomplikovaním“ veci po podaní návrhu na zmenu žaloby. Ďalej podotkol, že po zmene žaloby súd vyhodnotil, že je nutné opätovne zopakovať tzv. písomné štádium konania [§ 167 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)], keď doručoval stranám ich vyjadrenia, čím sa oddialila možnosť nariadenia pojednávania po pripustení zmeny žaloby aj napriek tomu, že súd vykonával procesné úkony plynulo. Uvedený procesný vývoj je nevyhnutné pričítať konaniu žalobcu, pričom v jeho dôsledku došlo opätovne k predĺženiu sporového konania. Dlhšie časové obdobie bez vykonania procesného úkonu nastalo až po prerozdelení veci novému zákonnému sudcovi. V tejto súvislosti však dal mestský súd do pozornosti vysoký nápad zákonného sudcu a chronickú poddimenzovanosť (personálnu, ako aj finančnú) mestského súdu, ktorá objektívne neumožňuje takú plynulosť konania, akú by si predstavovali účastníci konania/sporové strany. V konaní je už nariadený termín pojednávania na 18. február 2025, čím bola odstránená pochybnosť o existencii prietahov v konaní, pričom vo veci možno očakávať skoré rozhodnutie. Ako pomerne neštandardné označil mestský súd správanie sťažovateľky, ktorá podala ústavnú sťažnosť až po doručení predvolania na pojednávanie, pričom v dovtedajšom priebehu konania nenamietala nečinnosť a nevyužila ani možnosť podania sťažnosti predsedovi súdu. Pokiaľ ide o navrhnuté finančné zadosťučinenie, toto považuje mestský súd za extenzívne, a to aj v porovnaní s predmetom konania, keď navrhnuté finančné zadosťučinenie predstavuje takmer štvrtinu žalovanej istiny.

III.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

6. Ústavný súd podľa § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože s ohľadom na predmet konania a po oboznámení sa s ústavnou sťažnosťou a so stanoviskom mestského súdu dospel k názoru, že od neho nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

7. Podstatu ústavnej sťažnosti sťažovateľky tvorí námietka, že v dôsledku nečinnosti mestského súdu v napadnutom konaní v ňom došlo k vzniku zbytočných prietahov, čo odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

8. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, ktoré je garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. IV. ÚS 302/2020, III. ÚS 233/2022, II. ÚS 439/2023).

9. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou spravidla zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú (i) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (ii) správanie účastníka súdneho konania a (iii) postup samotného súdu. V súlade s judikatúrou ESLP v rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa. Podľa uvedených kritérií posudzoval ústavný súd aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

10. Pokiaľ ide o posúdenie kritéria právnej a skutkovej zložitosti prejednávanej veci, ústavný súd konštatuje, že spory, ktorých predmetom je nárok na vydanie bezdôvodného obohatenia, patria medzi bežnú rozhodovaciu agendu všeobecných súdov. Ani z vyjadrenia mestského súdu nevyplývajú žiadne také okolnosti, na základe ktorých by bolo možné napadnuté konanie posúdiť ako zložité po skutkovej stránke. V súvislosti s týmto kritériom tak nie je možné mestský súd zbaviť jeho zodpovednosti za priebeh napadnutého konania a s tým súvisiaci vznik priet'ahov.

11. Ústavný súd posudzuje pri ústavných sťažnostiach na priet'ahy v konaní aj význam konania pre sťažovateľa. Z hľadiska judikatúry ústavného súdu, resp. ESLP nejde o konanie, pri ktorom je daná požiadavka na zvýšenú rýchlosť konania.

12. Pri hodnotení ďalšieho kritéria, teda správania sťažovateľky v namietanom konaní, ústavný súd zistil, že na jej ťarchu možno pripísať zrušenie prvého termínu pojednávania nariadeného na 9. november 2017, ktoré bolo odročené na žiadosť sťažovateľky z dôvodu práceneschopnosti jej právneho zástupcu. Uvedená okolnosť, hoci predstavujúca priet'ah v konaní, vzhľadom na postup mestského súdu v ďalšom priebehu konania ale nemala signifikantnejší vplyv na celkovú dĺžku konania. Sťažovateľke však možno vytknúť, že sa o priebeh konania aktívne nezaujímal, o stave konania sa neinformovala, mestský súd nežiadala o nariadenie termínu pojednávania a nevyužila ani právny prostriedok, a to sťažnosť na postup súdu podľa § 62 a nasl. zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý mal potenciál odstrániť zbytočné priet'ahy v konaní dohľadom predsedu mestského súdu nad plynulosťou konania. Absencia podania uvedenej sťažnosti predsedovi súdu nie je síce považovaná za prekážku prerokovania sťažnosti doručenej ústavnému súdu vo veci namietaných zbytočných priet'ahov postihujúcich napadnuté konanie, a teda sama osebe nie je dôvodom na nevyhovenie ústavnej sťažnosti, no túto skutočnosť je možné zohľadniť pri úvahe o výške finančného zadosťučinenia (III. ÚS 382/08, III. ÚS 254/09, III. ÚS 494/2021, I. ÚS 521/2023). Uvedenú skutočnosť ústavný súd pri priznávaní finančného zadosťučinenia aj zohľadnil.

13. Napokon ústavný súd hodnotil postup mestského súdu. V tejto súvislosti ústavný súd pripomína, že vzhľadom na nadobudnutie účinnosti tzv. novej súdnej mapy v intenciách zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v platnom znení za prípadné priet'ahy v konaní, ktoré vznikli počas konania pred okresným súdom, t. j. pred zriadením mestského súdu, už zodpovedá mestský súd ako orgán verejnej moci, na ktorý prešiel od 1. júna 2023 výkon súdnictva vo veci sťažovateľky. Z mestským súdom predloženej chronológie procesných úkonov vykonaných v tejto veci vyplýva, že konanie začalo podaním žaloby okresnému súdu 26. februára 2016. Okresný súd následne vykonával takmer výhradne administratívne úkony v súvislosti s doručovaním vzájomných

vyjadrení sporových strán. V priebehu napadnutého konania síce nariadil tri termíny pojednávania, z ktorých sa však ani jedno neuskutočnilo, a to z dôvodu ich zrušenia, či už pre práceneschopnosť právnych zástupcov sporových strán, resp. z dôvodu potreby vykonania procesných úkonov v súvislosti s návrhom žalobcu na zmenu žaloby. Neuskutočnenie nariadených termínov pojednávania tak nemožno pripísať na vrub konajúcemu súdu. Okresnému súdu však možno vytknúť laxný prístup v súvislosti s jeho postupom po prijatí rozhodnutia o pripustení zmeny žaloby 13. júla 2018, keď vyzval žalobcu na zaujatie stanoviska k vyjadreniu sťažovateľky k zmenenej žalobe až s odstupom šiestich mesiacov od jeho doručenia. Od doručenia posledného vyjadrenia sťažovateľky 9. septembra 2019 zostal okresný súd a následne mestský súd nečinný bez vykonania akéhokoľvek úkonu až do 10. decembra 2024, keď nariadil prvý termín pojednávania na 18. február 2025. Absolútna, ničím neodôvodnená nečinnosť súdov tak trvala súvisle päť rokov a tri mesiace a je hlavnou príčinou vzniku zbytočných prietahov v konaní. Ústavný súd zdôrazňuje, že konanie súdu prvej inštancie v rámci civilného sporového procesu trvajúce takmer deväť rokov nielenže bez prijatia meritórneho rozhodnutia, ale bez vykonania čo i len jedného pojednávania, na ktorom by došlo k prerokovaniu veci, navyše s viac ako päť rokov trvajúcim obdobím absolútnej nečinnosti je ústavne neakceptovateľné. Z prehľadu vykonaných procesných úkonov súdov je zjavné, že ich doterajší procesný postup v napadnutom konaní nesmeroval k rozhodnutiu o podanej žalobe a nastoleniu právnej istoty sťažovateľky.

14. Pokiaľ ide o obranu mestského súdu, že jeho postup v recentnom období bol ovplyvnený nadmernou zaťaženosťou zákonného sudcu, resp. chronickou personálnou a finančnou poddimenzovanosťou mestského súdu, ústavný súd vníma predmetné tvrdenie mestského súdu ako objektívne, na strane druhej zároveň zotrváva na svojej ustálenej judikatúre, v zmysle ktorej systémové nedostatky v oblasti výkonu spravodlivosti nemožno pripisovať na ťarchu účastníkov súdneho konania a mieru ochrany ich základného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy oslabiť poukázaním na dlhodobu obmedzenú personálne kapacity príslušných súdov. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčin prietahov v konaní alebo dospieť k záveru, či príčiny majú objektívny alebo subjektívny charakter. Dôležité je rozhodnúť o tom, či k týmto prietahom v konaní došlo, a odstrániť právny stav neistoty sťažovateľa (porov. I. ÚS 342/2023).

15. Na základe posúdenia uvedených skutočností ústavný súd konštatuje, že postup mestského súdu v napadnutom konaní je poznačený zbytočnými prietahmi, ktoré boli spôsobené nečinnosťou mestského súdu. Z uvedených dôvodov ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní (bod 1 výroku tohto nálezu).

16. Keďže napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, ústavný súd podľa čl. 127 ods. 2 ústavy prikázal mestskému súdu konať bez zbytočných prietahov (bod 2 výroku tohto nálezu).

IV.

Primerané finančné zadost'učinenie

17. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti žiada priznať finančné zadost'učinenie v sume 10 000 eur, ktoré však bližším spôsobom neodôvodnila.

18. Ústavný súd uvádza, že konanie pred ústavným súdom z dôvodu namietaného porušenia práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov plní nielen preventívnu funkciu, ale tiež funkciu satisfakčnú, resp. kompenzačnú (náhradu nemajetkovej ujmy). V súlade s judikatúrou ústavného súdu je cieľom finančného zadosťučinenia dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez pokračujúceho porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

19. Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných ESĽP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

20. Napriek absencii riadneho odôvodnenia návrhu na priznanie finančného zadosťučinenia ústavný súd vzhľadom na okolnosti tejto veci považoval za potrebné priznať sťažovateľke finančné zadosťučinenie, pričom pri svojom rozhodovaní vzal do úvahy všetky okolnosti posudzovanej veci, predovšetkým vznik zbytočných prieťahov v konaní spôsobených nečinnosťou mestského súdu, celkovú dĺžku konania, predmet konania, teda to, čo bolo v konaní v hre, resp. v stávke pre sťažovateľku a jeho nepriviligovaný charakter, ako aj postoj a správanie sťažovateľky. Po zohľadnení týchto okolností, majú na pamäti to, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je len zmiernenie ujmy pociťovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, považoval ústavný súd priznanie sumy 3 600 eur za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 3 výroku tohto nálezu) a vo zvyšku ústavnej sťažnosti nevyhovet (bod 5 výroku tohto nálezu). Prihliadol na fakt, že deklarácia porušenia základných práv, príkaz konať, ako aj náhrada trov konania implicitne zahrňujú aj satisfakčný prvok.

V.

Trovy konania

21. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 856,76 eur (bod 4 výroku tohto nálezu) .

22. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľky ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [ďalej len „vyhláška“; § 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 13a ods. 1 písm. a) a c) a § 16 ods. 3 vyhlášky]. Základná sadzba odmeny za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2024 je vo výške 343,25 eur a hodnota režijného paušálu je vo výške 13,73 eur. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie zastúpenia a podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu). Ústavný súd vypočítanú náhradu trov sťažovateľky zvýšil podľa § 18 ods. 3 vyhlášky o daň z pridanej hodnoty, pretože právny zástupca sťažovateľky je platiteľom tejto nepriamej dane. Pri určení výšky jej sadzby postupoval podľa § 27 ods. 5 zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o DPH“), v zmysle ktorého sa pri zmene sadzby dane použije pri každom vzniku daňovej povinnosti sadzba dane platná v deň vzniku daňovej povinnosti. Keďže daňová povinnosť právnenému zástupcovi sťažovateľky vznikla dňom dodania služby (§ 19 ods. 2 zákona o DPH), pri úkonoch právnej služby realizovaných

a vyúčtovaných do 31. decembra 2024 použil ústavný súd sadzbu dane z pridanej hodnoty vo výške 20 %. Výsledná suma náhrady trov právneho zastúpenia predstavuje sumu 856,76 eur.

23. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je mestský súd povinný uhradiť na účet právneho zástupcu sťažovateľky (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označeného v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 16. apríla 2025

Luboš Szigeti
predseda senátu